

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ИНСПЕКТОРАТ КЪМ ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

гр. София 1000, ул. „Георг Вашингтон” № 17, тел.: 02 9057502, факс: 02 9057503

Изх. A-01-583
Дата: 28.09.2022 г.

ДО
Г-Н КРУМ ЗАРКОВ
МИНИСТЪР НА ПРАВОСЪДИЕТО
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Г-Н БОЯН МАГДАЛИНЧЕВ
ПРЕДСТАВЛЯВАЩ
ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

На Ваш № 66-00-248/22/20.09.2022 г.

Относно: предприети и планирани от ИВСС дейности в изпълнение на отправените от ЕК препоръки с третия годишен Доклад относно върховенството на правото в Европейския съюз за 2022 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ЗАРКОВ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МАГДАЛИНЧЕВ,

В отговор на Ваше писмо Вх. № 24444/21.09.2022 г., рег. № КА-01-583/19 от 21.09.2022 г. по описа на ИВСС, изпратено ни в изпълнение на решение по т. 2 от дневния ред на заседание на Съвета по прилагане на Националния координационен механизъм за върховенство на правото, проведено на 19.09.2022 г., Ви предоставяме информация относно предприети и планирани от ИВСС дейности в изпълнение на отправените от Европейската комисия препоръки с третия годишен Доклад относно върховенството на правото в Европейския съюз за 2022 г.:

I. ПО ПРЕПОРЪКАТА: „Постигане на напредък по законодателните изменения, насочени към подобряване на функционирането на Инспектората към Висшия съдебен съвет и избягване

на риска от политическо влияние, по-специално чрез включване на съдебните органи в подбора на неговите членове“.

1. На първо място, бихме искали да напомним, че с писмо изх. № А-01-359/03.06.2020 г. по описа на ИВСС, заведено с вх. № 11-04-45/03.06.2020 г. по описа на МП, отправихме до министъра на правосъдието предложение за създаване на работна група за разработване на изменения и допълнения в Закона за съдебната власт (ЗСВ) в съответствие с идентифицираните от ИВСС най-добри практики, установени при работата ни по приключилия през 2020 г. проект „Подкрепа за подобряване на капацитета на Инспектората към Висшия съдебен съвет на Република България“, финансиран от СПСР на ЕК и изпълнен съвместно с отдела за Юридическо сътрудничество на СЕ.

В резултат на международния опит на съдебните инспекторати на държави-членки на ЕС, който проучихме при работата си по посочения проект и в резултат на назначената със Заповед № ЛС-13-88/21.12.2020 г. на министъра на правосъдието работна група, изготвихме конкретни текстове за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт, предоставени на Министерство на правосъдието с писмо изх. № А-01-359/24.02.2021 г. по описа на ИВСС.

Едно от предложенията на ИВСС е досежно начина на номиниране на инспекторите (чрез създаване на нова разпоредба – чл. 44а), съдържаща напълно нови правила, продиктувани от необходимостта да се избегнат всякакви съмнения за политическо влияние върху Инспектората, каквито опасения бяха изказани още в първия Доклад на Европейската комисия за върховенството на закона.

Нашето предложение предвижда възможността главният инспектор и най-малко половината от инспекторите да са номинации на органите на съдебната власт, избирани на Общи събрания на съдиите, прокурорите и следователите (по примера на избора на членове на ВСС от професионалната квота). Общите събрания на съдиите, прокурорите и следователите предоставят (в срока по чл. 44, ал. 3 ЗСВ) на народните представители списък с номинираните кандидати за главен инспектор и за инспектори, от който списък народните представители да правят предложения за избор на кандидати. В случай че някой от кандидатите бъде отхвърлен, органът по избора представя в Народното събрание следващия класирал се кандидат по всяка от категориите, съобразно чл. 42 ЗСВ.

Запазва се и възможността народните представители също да могат да правят предложения за главен инспектор и за инспектори, като сочат и лица, отговарящи на изискванията на чл. 42, ал. 2 и 3 ЗСВ за специфичен магистратски стаж, които не са действащи магистрати.

Считаме че по този начин в ЗСВ ще се регламентира уредба, при която общите събрания на съдиите, прокурорите и следователите ще могат да номинират за инспектори действащи магистрати, а народните

представители ще могат да правят предложения и за лица, които към момента на провеждане на избора не са съдии, прокурори и следователи.

Така, повече от половината от състава на Инспектората ще са избрани от посочените от професионалната общност магистрати и ще отпаднат съмненията за политическо влияние върху органа, от една страна, а от друга – ще се укрепи и институционалния му капацитет, доколкото в него по-голямата му част ще бъдат избраните съдии, прокурори и следователи, чиито качества и авторитет са признати от техните колеги.

2. На следващо място, с посоченото по-горе писмо до Министерство на правосъдието, представихме пред министъра на правосъдието, визията си за:

- прецизиране на условията и реда за извършване на проверките за почтеност и конфликт на интереси на съдии, прокурори и следователи, за установяването на действия, които накърняват престижа на съдебната власт, и такива, свързани с нарушаване на независимостта на съдиите, прокурорите и следователите;

- допълване на дисциплинарните нарушения, предвидени в чл. 307 от ЗСВ, като конкретно се изброят всички релевантни дисциплинарни нарушения;

- създаване на система за деонтологична превенция с цел осигуряване на адекватни механизми за превенция и недопускане на случаи на неетично поведение и поведение при конфликт на интереси от страна на представителите на съдебната власт;

- установихме необходимост и от редуциране на броя на подаваните от магистратите декларации.

II. ПО ПРЕПОРЪКАТА: „Продължаване на прилагането на мерки за подобряване на почтеността в конкретни сектори на публичната администрация, включително мерки, специално пригодени към полицията и съдебната власт“.

1. Във връзка с посочената препоръка и в изпълнение на мярка „Укрепване ролята на Инспектората към Висшия съдебен съвет за превенция и противодействие на корупцията в съдебната власт (Q4/2022)“, заложена в Реформа 2: „Противодействие на корупцията“ в Националния план за възстановяване и устойчивост на Република България (НПВУ), Министерство на правосъдието изготви проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за съдебната власт, публикуван за обществено обсъждане на страницата на Министерство на правосъдието на 28.08.2022 г.

На заседание, проведено на 19.09.2022 г., ИВСС прие становище по проекта на ЗИД на ЗСВ, по отношение на текстовете на § 2, т. 1, относно предложението за допълнение на чл. 54, ал. 1, т. 3 ЗСВ и на § 2, т. 2, относно допълнение на чл. 54, ал. 1 със създаването на т. 16, т. 17, т. 18 и т. 19, както

и становище по предложената финансова обосновка, касаеща Инспектората. Становището ни е изпратено на Министерство на правосъдието с писмо изх. № А-22-710/19.09.2022 г. по описа на ИВСС, което поддържа.

От постъпилото писмо вх. № 25009/21.09.2022 г., рег. № А-22-752/21.09.2022 г. по описа на ИВСС (изх. № 04-00-50/21.09.2022 г. по описа на МП) е видно, че Министерство на финансите е приело нашето становище по изготвената от Министерство на правосъдието финансовата обосновка по проекта на ЗИД на ЗСВ, касаеща ИВСС.

2. Необходимо е да се посочи също, че по-голяма ефективност за изпълнение на тази препоръка би имало реализирането на предложението ни от 2020 г. за създаване на система за деонтологична превенция. Както посочихме по-горе, предложението ни е резултат от идентифицираните от ИВСС най-добри практики, установени при работата ни по приключилия през 2020 г. проект „Подкрепа за подобряване на капацитета на Инспектората към Висшия съдебен съвет на Република България“, финансиран от СПСР на ЕК и изпълнен съвместно с отдела за Юридическо сътрудничество на СЕ.

Необходимо е в ЗСВ да се регламентира механизъм, с който да се разяснява и подпомага етичното поведение на съдиите, прокурорите и следователите. Това, според нас, би следвало да бъде механизъм, който да осигурява непрекъснато деонтологично наблюдение и въздействие по отношение на поведението на съдиите, прокурорите и следователите, което означава:

2.1. Да се предвиди провеждане на деонтологично интервю при първоначално встъпване в съдебната система. Сега има някакво минимално предвиждане в чл. 181, ал. 4, т. 8 ЗСВ при кандидатстване за първоначално назначаване, съобразно което се попълва въпросник по образец, изготвен от съответната колегия на Висшия съдебен съвет, във връзка с притежаваните от кандидата нравствени качества.

Намираме, че независимо от попълнения въпросник, изработен и приет от ВСС, ръководителят на съответния орган на съдебната власт, следва да провежда деонтологично интервю с всеки магистрат, който встъпва в съдебната система, с цел магистратът да си изясни изискванията за етично поведение, които трябва да спазва и да не допуска поведение при конфликт на интереси във връзка с изпълнение на задълженията му по служба. Деонтологичната помощ следва да се оказва през цялото време на престоя на магистрата на съответното ниво.

Считаме също, че при преминаване на по-горно ниво в съдебната система трябва да се провежда ново деонтологично интервю на същия принцип с цел продължаване на деонтологичното наблюдение.

2.2. Да се създаде Служба за деонтологична помощ и надзор към ВСС (или към комисиите по професионална етика към съответните колегии на съвета), която да има консултативни правомощия.

Тази служба би могла, на първо място, да подпомага издаването на Сборник с деонтологични прецеденти за магистратите. Последният би могъл да съдържа анонимизирани случаи на нарушения на интегритета на магистратите и да има статут на примерно ръководство за поведението им, съобразено с разпоредбите на Закона за съдебната власт и правилата на Кодекса за етично поведение на българските магистрати.

Именно тази служба, на второ място, би могла да отговаря на поставени й от съдии, прокурори и следователи въпроси относно конфликта на интереси или относно приложението на Кодекса за етично поведение на българските магистрати.

2.3. Да се очертаят параметрите на възможната деонтологична помощ, която могат да осъществяват комисиите по професионална етика към съответните органи на съдебната власт.

Доколкото въпросните идеи за механизъм за деонтологична превенция се отнасят до отделни лица (административни ръководители на органите на съдебната власт) или помощни формирания към напълно различни органи на съдебната власт (комисии за професионална етика към органите на съдебната власт и комисиите за професионална етика към съответните колегии на ВСС), имаме основание да приемем, че конкретни предложения за промени в ЗСВ, могат да бъдат направени едва след провеждане на широка дискусия в рамките на работна група. В нея трябва да участват представители както на ВСС, така и на органите на съдебната власт на различни йерархични нива.

Писмото да се изпрати чрез Системата за сигурно електронно връчване на електронната поща на Секретариата на Съвета – SecretariatRoL@justice.government.bg, както и на представляващия Висшия съдебен съвет – на административния адрес на органа.

ГЛАВЕН ИНСПЕКТОР
ТЕОДОРА ТОЧЕВА

